

PENGAJARAN DAN PEMBELAJARAN BAHASA MELAYU DI INSTITUSI PENDIDIKAN TINGGI SWASTA DI NEGERI SARAWAK

Zamri Mahamod, Celinea anak Lasan
& Nik Mohd. Rahimi Nik Yusoff

Abstrak:

Kajian ini bertujuan untuk mendapatkan persepsi pelajar Institusi Pendidikan Tinggi Swasta (IPTS) yang belajar di negeri Sarawak tentang pengajaran dan pembelajaran Bahasa Melayu dalam kalangan tenaga pengajar di IPTS yang dikaji. Secara khusus, kajian ini bertujuan untuk meninjau persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap pendekatan pengajaran, perkaedahan pengajaran, sukatan pelajaran, bahan pengajaran dan penilaian pengajaran dalam pembelajaran Bahasa Melayu. Instrumen soal selidik digunakan dalam proses pengumpulan data. Sampel kajian terdiri daripada 218 orang pelajar tempatan yang terdiri daripada pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera yang sedang mengikuti kursus Bahasa Melayu di IPTS di negeri Sarawak. Statistik inferensi digunakan untuk melihat perbezaan min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap pengajaran dan pembelajaran Bahasa Melayu. Hasil ujian-t mendapati tidak terdapat perbezaan yang signifikan dari segi min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap pendekatan pengajaran, sukatan pelajaran dan bahan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS di negeri Sarawak. Namun demikian, terdapat perbezaan yang signifikan dari segi min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap perkaedahan pengajaran dan penilaian pengajaran dalam pengajaran dan pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS di negeri Sarawak.

Kata Kunci: Pendekatan pengajaran, Perkaedahan pengajaran, Sukatan pelajaran, Bahan pengajaran, Penilaian pengajaran, Institut Pengajian Tinggi Swasta

Abstract:

The purpose of this study is to investigate the perceptions of students at Private Higher Learning Institution (PHLI) in Sarawak on the teaching of Malay Language by their academic staff. More specifically, this study is meant to find out the perceptions of Bumiputera and non-Bumiputera students on the teaching of Malay Language in light of its teaching approaches, methods and materials, syllabus and evaluation. Questionnaire is used as the instrument of this study in order to collect data. The sample of this study consist of 218 Bumiputera and non-Bumiputera students who are currently following the Malay Language courses in Sarawak's PHLI. Statistical inference is used to show the min variation between Bumiputera and non-Bumiputera students perception on the teaching of the Malay Language that they receive. Result from t-test indicate that there are no significant differences between the perceptions of Bumiputera and non-Bumiputera students with reference to the teaching approaches, materials and syllabus in the teaching of the Malay Language courses. In contrast, however with regards to the methods and evaluation being used, result from the t-test show that there are significant differences between perception of Bumiputera and non-Bumiputera students in the teaching of the Malay Language courses at these PHLI in Sarawak.

Key words: Teaching approach, Teaching method, Syllabus, Teaching material, Teaching evaluation, Private Higher Education Institute

Pengenalan

Penglibatan sektor swasta dalam membuka dan mengendalikan institusi pendidikan dapat mengurangkan pergantungan kepada kerajaan untuk menyediakan peluang-peluang pendidikan tinggi sekaligus mengurangkan tanggungan kerajaan membiayai pendidikan tinggi yang semakin meningkat permintaannya (Abd. Rahim 2000). Dengan bertambah banyak penyediaan dan pengurusan pendidikan tinggi dikendalikan oleh pihak swasta akan mengurangkan pengaliran keluar wang negara dan dasar untuk menjadikan Malaysia sebagai pusat kecemerlangan pendidikan tinggi (Isahak 2002). Faktor utama kepesatan perkembangan pendidikan swasta pada masa sekarang ialah terdapatnya permintaan yang tinggi terhadap tenaga kerja profesional dan mahir dalam sektor perindustrian dan perdagangan menjelang tahun 2020 (Norhaslin 2004).

Kepentingan bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan diperjuangkan dalam Perkara 152 Perlembagaan Persekutuan. Bahasa Melayu tidak menjadi penghalang kepada kedatangan, perkembangan dan penyebaran ilmu, malahan bahasa Melayu maju ke hadapan sebagai penghubung kepada banyak disiplin ilmu. Dengan yang demikian, bahasa Melayu mampu mengangkat martabatnya sebagai penaung ilmu yang sarat. Demi merealisasikan hasrat ini, Nik Safiah (1995), telah mengariskan pencapaian mendaulatkan bahasa Melayu sebagai bahasa ilmu dengan menggariskan bahasa Melayu sebagai kursus wajib di institusi pendidikan tinggi untuk menyediakan graduan sebagai pewaris bahasa Melayu yang mahir dalam memartabatkan bahasa Melayu sebagai bahasa ilmu. Selain itu, Akta Bahasa Kebangsaan 1963/1967 (disemak 1971) dan Akta Pendidikan yang sedia ada juga menjaga kepentingan bahasa Melayu sebagai bahasa Kebangsaan dan bahasa rasmi negara. Bahasa Melayu juga mendukung peranan sebagai bahasa perpaduan dalam kalangan masyarakat Malaysia yang berbilang kaum dan beragam bahasa (Ab. Rahman & Yap Kim Fatt 1999).

Pendidikan memainkan peranan penting bagi menjana pertumbuhan ekonomi yang cergas, mempertingkatkan daya saing negara

dan menambah baik kualiti hidup penduduk sesebuah negara. Malaysia sebagai pusat kecemerlangan pendidikan memerlukan satu rombakan baru dalam dasar pendidikan tinggi khususnya dari segi liberalisasi, pendemokrasian dan reformasi pendidikan tinggi (Abd. Rahim 2000). Penubuhan kolej-kolej dan institusi-institusi swasta menandakan era baru pendidikan menuju alaf baru. Institusi Pendidikan Tinggi Swasta (IPTS) dilihat mampu memainkan peranan dan memberikan sumbangan positif kepada pendidikan negara. Lebih ramai pelajar yang dapat mengikuti pendidikan di peringkat universiti melalui penubuhan institusi swasta ini (Robiah 1994).

Pernyataan masalah

Penggunaan bahasa Melayu sebagai bahasa pengantar atau diajar sebagai satu mata pelajaran wajib tidak dilaksanakan secara bersungguh-sungguh di IPTS. Malahan, pelaksanaannya tidak sama di setiap IPTS. Kebanyakan kursus bahasa Melayu dikategorikan dalam kursus elektif atau elektif wajib (Warnoh 1996, Isahak 2002). Persatuan Kolej-Kolej Swasta Malaysia (MAPCO) berpendirian kelulusan yang baik dalam bahasa Melayu di peringkat SPM tidak begitu penting untuk pelajar melanjutkan pelajaran ke IPTS. Ini kerana kebanyakan program yang dikendalikan oleh IPTS tidak bersifat nasional dan dijalankan dengan kerjasama universiti-universiti luar (Norhaslin 2004). Kualiti akademik yang ditawarkan di IPTS juga sering dipersoalkan apabila terdapat IPTS yang cuba mengurangkan kos pengurusan dengan mengambil tenaga pengajar yang kurang berpengalaman dan tidak terlatih. Keadaan ini sudah tentu menjejaskan kualiti pengajaran dan pembelajaran pelajar itu sendiri (Nazri 2000).

Pada hakikatnya, desakan masa kini terhadap kualiti penggunaan bahasa Melayu yang baik, betul dan digunakan secara profesional semakin diperlukan. Pembelajaran bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan di institusi pendidikan mesti digiatkan agar matlamat pembelajaran tercapai sesuai dengan sukatan pelajaran yang sudah ditetapkan dalam kurikulum (Marsis 1998). Menegaskan hal ini, Juriah (2000) berpendapat bahawa sebagai

institusi pendidikan dalam sistem pendidikan kebangsaan, IPTS perlu berusaha untuk menggunakan bahasa Melayu sebagai bahasa pengantar.

Dengan demikian, penubuhan IPTS dilihat sebagai satu proses liberalisasi pendidikan selaras dengan matlamat menjadikan pendidikan satu sektor yang dinamis kepada masyarakat dan negara. IPTS perlu menstrategikan pengajaran bahasa kebangsaan yang diajarkan kepada pelajar tempatan dan asing. Keadaan ini dapat membantu pelajar menggunakan bahasa Melayu berkesan dalam berkomunikasi apabila menerajui alam kerjaya mereka kelak. Sukatan pelajaran bahasa Melayu untuk pelajar tempatan di IPTS mestilah berbentuk bahasa Melayu khusus kerana pelajar dalam bidang pengkhususan yang berbeza memerlukan penggunaan bahasa Melayu yang berbeza dari segi laras bahasa dan ungkapan kata-kata. Tenaga pengajar di IPTS perlu mempelbagaikan pengajaran dan pembelajaran bahasa kebangsaan ini dari segi pendekatan pengajaran, perkaedahan pengajaran, sukatan pelajaran, bahan pengajaran dan penilaian pengajaran.

Sukatan Pelajaran Bahasa Melayu di Institusi Pendidikan Tinggi Swasta

Secara umum, terdapat dua akta yang menunjukkan akan kepentingan dan kedudukan bahasa Melayu sebagai bahasa pengantar di IPTS, iaitu Akta IPTS 1996 (Akta 550) dan Akta IPTS 1996 (Akta 555). Kedua-dua akta ini bertujuan untuk mengawal segala aspek pendidikan swasta. Sebagai contoh dalam Akta IPTS 1996, terdapat tiga seksyen yang jelas memperuntukkan bahawa bahasa Melayu perlu dijadikan sebagai bahasa pengantar, iaitu Seksyen 4, Seksyen 42 dan Seksyen 43.

Seksyen 41 ialah seksyen yang mewajibkan bahasa Melayu sebagai bahasa pengantar. Semua IPTS hendaklah mengendalikan kursus pengajiannya dalam bahasa 3kebangsaan. Kursus pengajian di bawah subseksyen (1) adalah termasuk mata pelajaran yang dikehendaki diajar di bawah Seksyen 43. Walau apapun seksyen, IPTS boleh dengan kelulusan menteri dengan syarat:

1. Mengendalikan suatu kursus pengajaran atau sebahagian yang substansial suatu kursus pengajian dalam bahasa Inggeris: atau
2. Mengendalikan pengajaran agama Islam dalam bahasa Arab.
3. Jika mana-mana kursus pengajian atau sebahagian yang substansial mana-mana kursus pengajian di mana-mana IPTS dikendalikan dalam bahasa Inggeris atau Arab, bahasa kebangsaan hendaklah diajarkan sebagai pelajaran wajib bagi pelajar yang mengikuti kursus pengajian sedemikian dalam bahasa itu.
4. Dalam hal pelajar yang disebut dalam subseksyen merupakan warganegara Malaysia, suatu pencapaian dalam bahasa kebangsaan, pada tahap yang ditentukan oleh pihak yang berkuasa yang disebut dalam Seksyen 39, hendaklah menjadi prasyarat bagi penganugerahan sijil, diploma atau ijazah IPTS itu.

Bagi memastikan kurikulum dan bahasa Melayu dijadikan sebagai bahasa pengantar di IPTS, LAN (Lembaga Akreditasi Negara kini dipanggil Malaysian Qualification Assurance –MQA) merupakan badan yang dipertanggungjawabkan mengawal selia mutu pendidikan negara telah menyediakan dua set Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan/ Bahasa Melayu untuk kegunaan IPTS di negara ini, iaitu:

1. Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan (A) (LAN 1001) untuk kegunaan pelajar warganegara Malaysia.
2. Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan (B) (LAN 1002) untuk kegunaan pelajar bukan warganegara Malaysia.

Kursus bahasa kebangsaan untuk warganegara Malaysia dan bukan warganegara Malaysia bernilai tiga kredit (LAN 1998). Kajian yang dijalankan ini hanya ditumpukan kepada Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan (A) untuk pelajar tempatan sahaja. Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan (A) mengandungi aspek pembelajaran bahasa yang lebih mendalam iaitu merangkumi pengetahuan bahasa, penggunaan atau dinamika bahasa agar pelajar tempatan dapat menggunakan bahasa Melayu dengan lebih berkesan. Kandungan

Sukatan Bahasa Kebangsaan (A) untuk pelajar tempatan ini terbahagi kepada empat bahagian:

1. Bahagian Pertama: Pengenalan kepada tajuk atau pengetahuan tentang dasar bahasa, fungsi bahasa Melayu dan kedudukan serta taraf bahasa Melayu.
2. Bahagian Kedua: memberi penekanan kepada tajuk atau pengetahuan tentang sistem bahasa ejaan dan sebutan baku iaitu sistem ejaan bahasa Melayu, sebutan baku bahasa Melayu, sistem ejaan, peristilahan, dinamika bahasa dan apresiasi bahasa.
3. Bahagian Ketiga: menekankan kepada tajuk atau pengetahuan tentang tatabahasa iaitu morfologi dan sintaksis bahasa.
4. Bahagian Keempat: menekankan tajuk atau pengetahuan tentang dinamika dan apresiasi bahasa iaitu ragam bahasa, laras bahasa, retorik, gaya bahasa, kesantunan bahasa, membaca dan memahami, komunikasi di khalayak dan penulisan.

Menurut Juriah (2000), penguasaan unsur tatabahasa dan sistem bahasa sahaja tidak dapat menjamin pelajar menggunakan bahasa yang tepat dan berkesan dalam pelbagai konteks penggunaan bahasa di dalam dan di luar bilik darjah. Berdasarkan Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan yang sedia ada ini, tenaga pengajar perlu lebih kreatif dan inovatif melaksanakan pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Tenaga pengajar juga perlu memberi penekanan yang seimbang terhadap aspek pengetahuan dan penggunaan bahasa Melayu dalam melaksanakan pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS.

Kajian Kepustakaan

Kajian kepustakaan penting terutamanya ketika membincang dapatan kajian. Beberapa kajian di dalam dan luar negara berkaitan dengan pengajaran dan pembelajaran di Institusi Pendidikan Tinggi dapat dijadikan sebagai asas perbincangan dapatan kajian. Sebagai contoh, kajian lepas di luar negara ini juga dikaitkan dengan potensi pengajaran dan pembelajaran di IPTS terhadap pasaran ekonomi global. Kajian Patrinos (1990) dan Balan (1990) mendapati bahawa kelebihan utama pengajaran dan pembelajaran di IPTS

adalah berupaya bertindak balas dengan cekap dan cepat ke atas perubahan yang berlaku di pasaran global. Namun demikian, kajian James dan Benjamin (1988) mendapati permintaan terhadap pendidikan swasta tergendai disebabkan kekurangan yang berlaku dalam sektor awam yang wujud dalam dua keadaan, iaitu 'differentiated demand', iaitu suatu keadaan di mana Institusi Pendidikan Tinggi Awam (IPTA) tidak dapat menawarkan jenis atau tingkat kualiti pendidikan yang diperlukan oleh masyarakat sesuai dengan peredaran zaman, serta 'access demand' iaitu suatu keadaan di mana IPTA tidak dapat menawarkan kemudahan pendidikan yang mencukupi kepada masyarakat. Pencavel (1991) dalam kajiannya mendapati bahawa corak pengajaran dan pembelajaran di IPTS dan IPTA saling berhubung kait tentang kepentingan pendidikan dalam menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi sesebuah negara.

Kajian berkaitan dengan pengajaran dan pembelajaran di IPTA ataupun IPTS juga dijalankan oleh beberapa pengkaji tempatan. Sebagai contoh kajian Hafizah, Nor Fariza dan Rozmel (2001) mendapati terdapat perbezaan kaedah dan pendekatan pengajaran dan pengajaran bahasa Inggeris untuk pelajar yang belajar 'English for Specific Purposes' bagi Pengajian Jarak Jauh berbanding pelajar sepenuh masa di UKM. Juriah, Raja Fauzi, Zarin, Khalid dan Puteh (1999) yang mengkaji pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS mendapati bahawa pendekatan pengajaran yang berpusatkan pelajar dan membolehkan pelajar terlibat secara aktif. Mereka juga berpendapat kaedah belajar yang paling sesuai digunakan di IPTS adalah dalam kumpulan kecil secara kelas dan secara berpasangan. Penilaian untuk tujuan ini boleh berbentuk penilaian kerja-kerja bertulis pelajar dan pemerhatian penggunaan bahasa dalam situasi sebenar. Seterusnya, kajian Juriah et al. (1999) mendapati amalan sebahagian tenaga pengajar bahasa Melayu di IPTS suka menggunakan kaedah perbincangan, tutorial dan kuliah. Kaedah pengajaran melalui makmal bahasa dan pengajaran berbantuan komputer didapati sangat jarang digunakan dalam pengajaran bahasa Melayu. Sebahagian besar daripada tenaga pengajar di IPTS yang

dikaji menggunakan sukatan pelajaran bahasa kebangsaan/Melayu yang disediakan oleh LAN dan mereka bersetuju sukatan tersebut dapat menyediakan pelajar bagi menguasai bahasa Melayu untuk digunakan dalam kerjaya mereka.

Kajian Isahak (1999) mendapati buku dan bahan rujukan dalam bahasa Melayu dalam bidang-bidang seperti sains, teknologi maklumat dan berbagai-bagai kursus profesional di IPTA belum mencukupi, bahkan dalam sesetengah bidang tidak ada bahan rujukan. Kajian Eow Boon Hin (1999) mendapati kaedah perbincangan dalam kumpulan dengan menggunakan bahan bacaan lebih berkesan daripada kaedah syarahan bagi pengajaran Pendidikan Moral tentang isu-isu moral masyarakat di empat buah maktab perguruan di utara Semenanjung Malaysia. Kajian Hussin (1999) pula mendapati responden bersetuju terhadap penggunaan pendekatan aktiviti komunikatif. Kajian Abdul Razak dan Khalid (2000) mendapati pengajaran pensyarah yang berkesan dari perspektif pelajar Fakulti Pendidikan, UKM dilihat melalui penilaian pencapaian (penggredan) para pelajar dalam kursusnya.

Kajian Robiah (1999) menunjukkan bahawa subjek yang diajar di IPTA perlu merangkumi pelbagai jenis penilaian seperti penilaian objektif, penilaian subjektif, penilaian berasaskan praktikum, berunsurkan sumbangan dalam aktiviti, serta berasaskan pembacaan. Manakala kajian Norhaslin (2004) menunjukkan bahawa penilaian harus memenuhi kelainan dan keindividuan dalam kalangan pelajar. Jenis penilaian ini haruslah mencerminkan hasrat untuk menggalakkan perkembangan potensi dan keupayaan tersendiri pelajar. Rozita dan Ahmad (2000) telah menjalankan kajian terhadap pelajar yang mengambil kursus Kepimpinan dan Kemahiran Interpersonal di Pusat Pengajian Umum, UKM. Hasil kajian mereka mendapati penilaian bagi kursus tersebut adalah pelbagai. Antara penilaiannya ialah kertas projek (secara berkumpulan), pembentangan kertas projek (secara berkumpulan), tugasan (main peranan/aplikasi) (secara berkumpulan) dan peperiksaan akhir. Seramai 46.2 peratus pelajar menyatakan penilaian kursus ini adalah

memuaskan, 25.5 peratus sederhana dan 23.5 peratus sangat memuaskan.

Mazlin (2002) telah membuat kajian untuk menilai sukatan mata pelajaran Bahasa Inggeris di Institut Malaysia France berasaskan kepada prinsip-prinsip pendekatan dalam penyediaan sukatan, iaitu objektif, spesifikasi kandungan dan organisasi sukatan mata pelajaran. Kajiannya mendapati penulisan objektif kursus tidak jelas, tidak terdapat integrasi antara penggunaan bahasa dan kemahiran, kesinambungan penggunaan bahasa Inggeris tidak jelas kerana kandungan kursus telah dipisah-pisahkan, kebanyakan kursus terlalu berstruktur dan penilaian kursus tidak dinyatakan dengan jelas. Manakala kajian Khalijah (1999) mendapati penilaian bagi kursus-kursus pelengkap sains prasiswazah oleh Fakulti Sains Fizik dan Gunaan tidak terbatas kepada satu kaedah sahaja. Beberapa penilaian yang diamalkan ialah kuiz, pembentangan seminar, tugasan, esei dan peperiksaan akhir semester. Terdapat dalam kalangan pensyarah yang tuiurut menekankan proses dan pengalaman pembelajaran yang dilalui pelajar seperti mereka corak rancangan kerja. Cara penilaian yang seumpama ini akan menjadi lebih popular pada masa akan datang kerana pegangan kepada konsep penilaian formatif.

Kesimpulannya, berapa kajian di dalam dan luar negara yang dilaporkan ini mendapati bahawa terdapat perbezaan pendapat tentang kaedah, pendekatan, sukatan pelajaran, bahan bantu mengajar dan penilaian yang ditemui. Demikian juga dengan kajian berkaitan pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu IPTA dan IPTS di Malaysia juga didapati masih kurang dijalankan, terutamanya di Sarawak dan Sabah.

Objektif Kajian

Kajian ini bertujuan untuk mengetahui apakah strategi yang digunakan oleh tenaga pengajar di IPTS dalam pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu? Secara khusus, kajian ini untuk mencapai objektif :

1. Mengetahui persepsi pelajar terhadap pendekatan, perkaedahan, sukatan

- pelajaran, bahan dan bentuk penilaian pengajaran dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS.
2. Mengetahui perbezaan persepsi pelajar Bumiputera dengan bukan Bumiputera terhadap pendekatan, perkaedahan, sukatan pelajaran, bahan dan bentuk penilaian pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS.

Hipotesis Kajian

Untuk mendapatkan jawapan kepada objektif dan soalan kajian yang telah digariskan dalam kajian ini, maka lima hipotesis nol telah dibina. Hipotesis kajian ini adalah seperti berikut:

- Ho.1 : Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dengan bukan Bumiputera terhadap pendekatan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS.
- Ho.2 : Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dengan bukan Bumiputera terhadap perkaedahan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS.
- Ho.3 : Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dengan bukan Bumiputera terhadap sukatan pelajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS.
- Ho.4 : Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dengan bukan Bumiputera terhadap bahan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS.
- Ho.5 : Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dengan bukan Bumiputera terhadap penilaian pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar.

Kerangka Konseptual Kajian

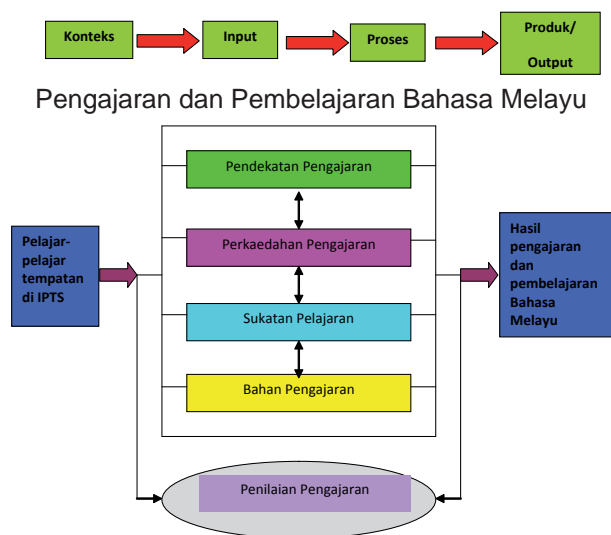
Bagi menghuraikan pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu, kerangka konseptual yang disesuaikan adalah berasaskan kepada model Pendekatan Bersistem CIPP (Context, Input, Process, Product) oleh Daniel L. Stufflebeam (1971) dalam 'Developing The Curriculum' Edisi Keenam oleh Oliva (2005). Model ini membincangkan tiga elemen penting berkaitan pengajaran dan pembelajaran iaitu penggarisan 'delineating', pemerolehan 'obtaining' dan penyediaan 'providing' (Oliva 2005). Elemen penggarisan menfokus kepada informasi evaluasi yang dapat ditakrif, lebih spesifik dan berbentuk ekplisit. Seterusnya, elemen pemerolehan melibatkan proses pengumpulan, mengorganisasi dan menganalisis penilaian dalam pengajaran dan pembelajaran. Elemen penyediaan pula merupakan kesinambungan daripada tujuan sistem evaluasi penilaian dalam pengajaran dan pembelajaran. Dengan yang demikian, ketiga-tiga elemen ini merangkumi asas metodologi evaluasi dalam pengajaran dan pembelajaran.

Disesuaikan daripada Model Pendekatan Bersistem CIPP Daniel L. Stufflebeam (1971), Rajah 1 menunjukkan kerangka konseptual pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS di negeri Sarawak yang terdiri daripada konteks, input, proses dan produk atau output. Dalam kajian ini, konteks melibatkan dengan tenaga pengajar dan pelajar, input merupakan pelajar-pelajar tempatan yang terdiri daripada pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera di IPTS. Proses pula melibatkan pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Manakala produk atau output pula ialah hasil pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS.

Pendekatan pengajaran, perkaedahan pengajaran, sukatan pelajaran dan bahan pengajaran adalah empat elemen yang saling berhubung kait untuk memastikan keberkesanan pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS. Manakala penilaian pula merujuk kepada satu sistem maklum balas yang dapat digunakan untuk menilai perubahan serta memberikan maklumat kepada tenaga pengajar mahupun pelajar berkaitan berkaitan proses pengajaran dan pembelajaran bahasa

Melayu. Dalam kajian ini, pendekatan komunikatif, deduktif, induktif dan elektif diukur bagi mengetahui sejauh mana pensyarah IPTS di Sarawak mengaplikasikannya dalam pengajaran mereka. Perkaedahan pula merujuk kepada pelbagai kaedah pengajaran dan pembelajaran seperti kuliah, tutorial, perbincangan, demonstrasi dan sebagainya yang selalu digunakan oleh pensyarah di IPTA dan IPTS. Sukatan pelajaran merujuk kepada kursus Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan (A) (LAN 1001) untuk kegunaan pelajar warganegara Malaysia. Bahan bantu pengajaran dan pembelajaran ialah apa sahaja bahan yang digunakan oleh pensyarah bagi membantu pelajar mereka mempelajari dan menguasai bahasa Melayu dengan baik. Manakala aspek penilaian pengajaran pula bermaksud proses pengumpulan maklumat berkenaan kemajuan dan prestasi pelajar. Hasil daripada penilaian ini dapat digunakan oleh tenaga pengajar untuk menyediakan alternatif yang lebih baik bagi memperbaiki mutu pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS di negeri Sarawak khususnya.

Pelaksanaan Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS

RAJAH 1: Kerangka konseptual kajian pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS.

Disesuaikan daripada Model Pendekatan Bersistem CIPP Stufflebeam (1971) dalam 'Developing The Curriculum' Edisi Keenam oleh Oliva (2005)

Metodologi

Reka Bentuk Kajian

Kajian ini bertujuan untuk meninjau persepsi pelajar tempatan yang terdiri daripada pelajar Bumiputera Melayu dan bukan Bumiputera terhadap pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu oleh tenaga pengajar di IPTS di negeri Sarawak. Reka bentuk kajian yang digunakan dalam kajian ini ialah kaedah tinjauan melalui soal selidik. Menurut Mohd. Majid (2005), kaedah tinjauan bermatlamat untuk mengumpulkan maklumat mengenai pemboleh ubah-pemboleh ubah. Wiersma (2000) pula menyatakan bahawa kajian secara soal selidik tidak melibatkan kos yang tinggi untuk memperoleh bilangan sampel yang sesuai. Beliau menambah apabila pemboleh ubah telah ditentukan, ini memudahkannya untuk difahami apabila diukur melalui pelbagai cara. Menurut Kerlinger (1986), kaedah tinjauan mempunyai kelebihan dalam sesuatu kajian kerana dapat mengumpulkan banyak maklumat daripada populasi bersaiz besar. Dalam kajian ini, pemboleh ubah tidak bersandar ialah faktor demografi, iaitu berkaitan dengan keturunan responden yang dikaji. Manakala pemboleh ubah bersandar ialah persepsi pelajar tempatan, iaitu Melayu dan bukan Melayu terhadap pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu oleh tenaga pengajar di IPTS di negeri Sarawak.

Responden Kajian

Responden yang dikaji ialah pelajar tempatan yakni pelajar warganegara Malaysia yang terdiri daripada pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera. Kajian ini melibatkan seramai 218 orang pelajar tempatan yang mengikuti kursus mata pelajaran Bahasa Melayu di IPTS di negeri Sarawak. Pengutipan data dijalankan bermula dari bulan September 2007 hingga bulan Disember 2007 di 22 buah IPTS di sekitar Bandaraya Kuching sahaja (rujuk Jadual 1). Kaedah persampelan yang digunakan ialah persampelan rawak mudah, iaitu memilih semua pelajar yang mengikuti kursus Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan (A) (LAN 1001). Pengkaji memilih sendiri sampel untuk dikaji sesuai dengan tujuan kajian. Menurut Mohd. Majid (2005), pemilihan sampel secara rawak

mudah sesuai digunakan jika populasi sampel yang diambil dapat mewakili jumlah sampel populasi sebenar kajian.

Lokasi Kajian

Kajian ini dijalankan terbatas kepada IPTS yang terdapat di negeri Sarawak yang menawarkan kursus Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan (A) untuk pelajar warganegara Malaysia. Terdapat 38 buah IPTS di negeri Sarawak yang berdaftar dengan Bahagian Pendidikan Swasta, Jabatan Pendidikan Negeri Sarawak (JPNS), iaitu 21 buah IPTS terdapat di sekitar Bandaraya Kuching, tujuh buah di Bandaraya Miri, enam buah di bandar Sibu, dua buah di bandar Bintulu dan dua buah universiti swasta masing-masing sebuah di Bandaraya Kuching dan Miri seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 1.

Instrumen Kajian

Alat kajian yang digunakan untuk memunggut data dalam kajian ini ialah borang soal selidik. Item-item dalam borang soal selidik ini telah dibina berdasarkan pembacaan melalui bahan-bahan rujukan serta pengubahsuaian beberapa kajian lepas seperti kajian Juriah et al. (1999), Arniza (2001), Juriah et al. (2002) dan Norhaslin (2004). Rujukan yang sangat berguna juga diperoleh daripada Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan dan Mata Pelajaran Wajib IPTS oleh LAN (1998). Borang soal selidik terbahagi kepada dua bahagian. Bahagian I: Latar belakang responden dan Bahagian II: Persepsi pelajar terhadap pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS di negeri Sarawak.

Soal Selidik Bahagian I mengandungi item-item maklumat latar belakang responden yang merangkumi maklumat jantina, umur, keturunan, kelulusan tertinggi mata pelajaran bahasa Melayu, gred tertinggi bahasa Melayu, bidang pengkhususan di IPTS, tahun pengajian dan bahasa ibunda responden. Soal Selidik Bahagian II pula mengandungi lima aspek pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu iaitu Bahagian A: Pendekatan Pengajaran, Bahagian B: Perkaedahan Pengajaran, Bahagian C: Sukatan Pelajaran, Bahagian D: Bahan Pengajaran, dan Bahagian E: Penilaian Pengajaran. Soalan-soalan dalam soal

selidik Bahagian II ini bertujuan memperoleh data tentang persepsi responden terhadap pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS di negeri Sarawak. Soalan-soalan yang dikemukakan adalah berbentuk soalan tertutup.

Format yang digunakan dalam soal selidik ini ialah berdasarkan Skala Likert. Skala Likert ialah skala bernombor yang ditetapkan oleh pengkaji sebagai persediaan pengukuran skala ordinal (Wiersma 2000). Skala Likert dipilih dalam kajian ini kerana nilai kebolehpercayaannya yang tinggi dan memberi ruangan pilihan yang banyak kepada sampel untuk membuat pilihan yang tepat (Abu Bakar 1995). Kajian ini menggunakan Skala Likert lima mata. Skor 1 mewakili tidak pernah (TP), skor 2 mewakili tidak kerap (TK), skor 3 mewakili agak kerap (AK), skor 4 mewakili kerap (K) dan skor 5 mewakili sangat kerap (SKK).

Tatacara Penganalisan Data

Data yang diperoleh melalui soal selidik direkodkan dan diproses menggunakan perisian SPSS versi 15.0. Dua statistik yang digunakan dalam penganalisan data ialah statistik deskriptif dan statistik inferensi. Dalam kajian ini statistik deskriptif digunakan untuk menganalisis data mengenai latar belakang dan persepsi responden terhadap pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu dari aspek pendekatan pengajaran, perkaedahan pengajaran, sukatan pelajaran, bahan pengajaran dan penilaian pengajaran. Statistik deskriptif sesuai digunakan apabila pengkaji ingin memahami hubungan antara dua atau lebih pemboleh ubah. Dalam kajian ini, data yang diperoleh dianalisis menggunakan taburan frekuensi, peratusan dan min. Menurut Healey, Babbie dan Halley (1997) dan Nik Mohd Rahimi (2005), nilai min 1.00 hingga min 2.33 dikategorikan sebagai min tahap rendah, nilai min 2.34 hingga min 3.67 dikategorikan sebagai min tahap sederhana dan nilai min 3.68 hingga min 5.00 dikategorikan sebagai min tahap tinggi.

Statistik inferensia digunakan untuk membuat satu anggaran tentang indeks populasi dengan menggunakan satu indeks statistik berasaskan maklumat daripada sampel yang dikemukakan

(Alias 1999). Statistik inferensi ini digunakan untuk menguji hipotesis-hipotesis nol kajian terutamanya apabila melihat hubungan antara pembolehubah kajian. Aras 0.05 ($p < 0.05$) ditetapkan dalam kajian ini sebagai paras signifikan untuk menerima atau menolak hipotesis nol. Aras signifikan 0.05 biasanya digunakan untuk kajian tinjauan (Bailey 1999). Ujian-t digunakan untuk mengkaji hipotesis nol kajian ini. Ujian-t digunakan untuk menguji perbezaan min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu oleh tenaga pengajar dari aspek pendekatan pengajaran, perkaedahan pengajaran, sukatan pelajaran, bahan pengajaran dan penilaian pengajaran.

JADUAL 1: Senarai IPTS di negeri Sarawak

Bandaraya Kuching

1. Institut Teknologi Maklumat Nusantara (NITT).
2. Institut Teknologi Kreatif Limkokwing, Cawangan Sarawak.
3. Kolej Dinamik (Institut Pengurusan Dinamik).
4. Institut Teknologi L & G Twintech, Cawangan Sarawak.
5. Kolej Antarabangsa Sedaya (Kolej Sedaya, Cawangan Kuching).
6. Kolej Antarabangsa Teknologi Lanjutan Sarawak (ICATS)
7. Pusat Teknologi Dan Pengurusan Lanjutan (PTPL), Cawangan Sarawak.
8. Institut Teknologi Sarawell.
9. Kolej Multimedia Sarawak.
10. Kolej Teknologi Cosmopoint, Cawangan Sarawak.
11. Kolej Segi (Kolej IBMS) Institut Pengajian Perdagangan & Pengurusan.
12. Kolej SATT (Akademi Hospitaliti & Pelancongan Saujana)
13. Sekolah Perdagangan Cadas.
14. Kolej Sunny Hill.
15. Kolej Stamford Kuching.
16. Institut I-Systems, Kuching (Institut Systematic Kuching).
17. Institut Informatics, Cawangan Kuching.
18. Kolej Inti Sarawak.
19. Institut Latihan FTMS-ICL, Cawangan Sarawak.
20. Institut Eksekutif.
21. Kolej Chermai Jaya.

22. Swinburne University Of Technology, Cawangan Sarawak.

Bandaraya Miri

1. Kolej I-Systems, Miri.
2. Sekolah Perdagangan Cadas, Cawangan Miri.
3. Institut Pengurusan Hotel Maxcel.
4. Institut Informatics, Cawangan Miri.
5. Kolej IBS (Institut Brem).
6. Institut Tinggi Fajar (Institut Business Sin Lee).
7. Institut Teknologi Riam.
8. Curtin University Of Technology, Cawangan Sarawak.

Bandar Sibul

1. Kolej ITA (Institut Tinggi Abadi).
2. Institut Informatics, Cawangan Sibul.
3. Institut Methodist Pilley.
4. Kolej Bersatu Sarawak, Sibul.
5. Kolej Damansara Utama, Cawangan Sibul
6. Institut IBMS, Cawangan Sibul.

Bandar Bintulu

1. Kolej Sedamai (Institut Teknologi Sedamai)
2. Kolej Penerbangan Antarabangsa GGIFA.

Sumber: Bahagian Pendidikan Swasta, Jabatan Pelajaran Negeri Sarawak

Dapatan Kajian

Perbezaan Persepsi Pelajar Bumiputera dan Bukan Bumiputera Terhadap Pendekatan dalam Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS di Sarawak

Ho.1: Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap pendekatan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu.

Jadual 2 menunjukkan keputusan ujian-t bagi perbezaan persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap pendekatan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Hasil ujian menunjukkan min persepsi pelajar Bumiputera (min = 3.3380,

sisihan piawai = 0.4876) lebih tinggi daripada min persepsi pelajar bukan Bumiputera (min = 3.3244, sisihan piawai = 0.7164). Apabila nilai-t ditaksirkan, didapati ($t = 0.194$, tahap signifikan ($p = 0.451$)). Tahap signifikan ini adalah lebih besar daripada 0.05 ($p < 0.05$). Dengan itu, hipotesis nol ($H_0.1$) adalah diterima. Ini membuktikan tidak terdapat perbezaan yang signifikan di antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap pendekatan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Hasil ujian-t menunjukkan min persepsi pelajar Bumiputera lebih tinggi daripada min persepsi pelajar bukan Bumiputera terhadap pendekatan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu.

JADUAL 2: Keputusan ujian-t bagi perbezaan persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap pendekatan dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu

Keturunan	Bil	Min	Sisihan Piawai	Nilai-t	Sig. (p)
Bumiputera	109	3.3384	0.4876	0.194	0.451
Bukan Bumiputera	109	3.3244	0.7164		

*Signifikan pada aras $p < 0.05$.

Perbezaan Persepsi Pelajar Bumiputera dan Bukan Bumiputera Terhadap Perkaedahan dalam Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS di Sarawak

$H_0.2$: Tidak terdapat perbezaan yang signifikan di antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap perkaedahan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu.

Jadual 3 menunjukkan keputusan ujian-t bagi perbezaan persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap perkaedahan pengajaran yang digunakan oleh pensyarah dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Hasil ujian menunjukkan min persepsi pelajar Bumiputera (min = 3.2493 sisihan piawai = 0.5811) lebih tinggi daripada min persepsi pelajar bukan Bumiputera (min = 3.2345, sisihan piawai = 0.7678). Apabila nilai-t ditaksirkan, didapati ($t = 0.160$, tahap

signifikan ($p = 0.014$)). Tahap signifikan ini adalah lebih kecil daripada 0.05 ($p < 0.05$). Dengan itu, hipotesis nol ($H_0.2$) adalah ditolak. Ini membuktikan terdapat perbezaan yang signifikan di antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap perkaedahan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Hasil ujian-t menunjukkan min persepsi pelajar Bumiputera lebih tinggi daripada min persepsi pelajar bukan Bumiputera terhadap perkaedahan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu.

JADUAL 3: Keputusan ujian-t bagi perbezaan persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap perkaedahan dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu

Keturunan	Bil	Min	Sisihan Piawai	Nilai-t	Sig. (p)
Bumiputera	109	3.2493	0.5811	0.160	0.014
Bukan Bumiputera	109	3.2345	0.7678		

*Signifikan pada aras $p < 0.05$.

Perbezaan Persepsi Pelajar Bumiputera dan Bukan Bumiputera Terhadap Sukatan Pelajaran dalam Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS di Sarawak

$H_0.3$: Tidak terdapat perbezaan yang signifikan di antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap sukatan pelajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu.

Jadual 4 menunjukkan keputusan ujian-t bagi perbezaan persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap sukatan pelajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Hasil ujian menunjukkan min persepsi pelajar Bumiputera (min = 3.5201, sisihan piawai = 0.5525) lebih tinggi daripada min persepsi pelajar bukan Bumiputera (min = 3.4345, sisihan piawai = 0.6441). Apabila nilai-t ditaksirkan, didapati ($t = 1.053$, tahap signifikan ($p = 0.294$)). Tahap signifikan ini adalah lebih besar daripada 0.05 ($p < 0.05$). Dengan itu, hipotesis nol ($H_0.3$) adalah diterima. Ini membuktikan tidak

terdapat perbezaan yang signifikan di antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap sukatan pelajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Hasil ujian-t menunjukkan min persepsi pelajar Bumiputera lebih tinggi daripada min persepsi pelajar bukan Bumiputera terhadap sukatan pelajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu.

JADUAL 4: Keputusan ujian-t bagi perbezaan persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap sukatan pelajaran dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu

Keturunan	Bil	Min	Sisihan Piawai	Nilai-t	Sig. (p)
Bumiputera	109	3.5201	0.5525	1.053	0.294
Bukan Bumiputera	109	3.4345	0.6441		

*Signifikan pada aras $p < 0.05$.

Perbezaan Persepsi Pelajar Bumiputera dan Bukan Bumiputera Terhadap Bahan Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS di Sarawak

Ho.4 : Tidak terdapat perbezaan yang signifikan di antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap bahan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu

Jadual 5 menunjukkan keputusan ujian-t bagi perbezaan persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap bahan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu.

JADUAL 5: Keputusan ujian-t bagi perbezaan persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap bahan pengajaran dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu

Keturunan	Bil	Min	Sisihan Piawai	Nilai-t	Sig. (p)
Bumiputera	109	2.8557	0.6636	1.712	0.067
Bukan Bumiputera	109	2.8557	0.7814		

*Signifikan pada aras $p < 0.05$.

Hasil ujian menunjukkan min persepsi pelajar Bumiputera (min = 2.8557, sisihan piawai =

0.6636) lebih tinggi daripada min persepsi pelajar bukan Bumiputera (min = 2.6877, sisihan piawai = 0.7814). Apabila nilai-t ditaksirkan, didapati ($t = 1.712$, tahap signifikan ($p = 0.067$)). Tahap signifikan ini adalah lebih besar daripada 0.05 ($p < 0.05$). Dengan itu, hipotesis nol (H_0 .4) adalah diterima. Ini membuktikan tidak terdapat perbezaan yang signifikan di antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap bahan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Hasil ujian-t menunjukkan min persepsi pelajar Bumiputera lebih tinggi daripada min persepsi pelajar bukan Bumiputera terhadap bahan pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu.

Perbezaan Persepsi Pelajar Bumiputera dan Bukan Bumiputera Terhadap Penilaian dalam Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS di Sarawak

Ho.5 : Tiada perbezaan yang signifikan di antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap penilaian pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu.

Jadual 6 menunjukkan keputusan ujian-t bagi perbezaan persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap penilaian pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Hasil ujian menunjukkan min persepsi pelajar Bumiputera (min = 3.2839, sisihan piawai = 0.5293) lebih tinggi daripada min persepsi pelajar bukan Bumiputera (min = 3.1500, sisihan piawai = 0.7803). Apabila nilai-t ditaksirkan, didapati ($t = 1.492$ tahap signifikan ($p = 0.001$)). Tahap signifikan ini adalah lebih kecil daripada 0.05 ($p < 0.05$). Dengan itu, hipotesis nol (H_0 .4) adalah ditolak. Ini membuktikan terdapat perbezaan yang signifikan di antara skor min persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap penilaian pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Hasil ujian-t menunjukkan min persepsi pelajar Bumiputera lebih tinggi daripada min persepsi

pelajar bukan Bumiputera terhadap penilaian pengajaran yang digunakan oleh tenaga pengajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu.

Keturunan	Bil	Min	Sisihan Piawai	Nilai-t	Sig. (p)
Bumiputera	109	3.2839	0.5193	1.492	0.001
Bukan Bumiputera	109	3.1500	0.7803		

*Signifikan pada aras $p < 0.05$.

JADUAL 6: Keputusan ujian-t bagi perbezaan persepsi pelajar Bumiputera dan bukan Bumiputera terhadap penilaian dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu

Perbincangan dapatan kajian

Perbincangan dapatan kajian ini mengetengahkan pendekatan pengajaran, perkaedahan pengajaran, sukatan pelajaran, bahan pengajaran dan penilaian pengajaran dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS di negeri Sarawak.

Pendekatan dalam Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS di Sarawak

Dapatan kajian menunjukkan bahawa pensyarah IPTS di Sarawak kerap menggunakan keempat-empat pendekatan pengajaran, iaitu deduktif, induktif, elektif dan komunikatif dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Dapatan kajian ini menyokong pendapat Sulaiman (1997) bahawa guru seharusnya dapat memilih kombinasi pendekatan pengajaran yang sesuai agar dapat meningkatkan perkembangan pembelajaran dan menjadi guru yang berkesan. Walau bagaimanapun, pensyarah lebih banyak menggunakan pendekatan komunikatif dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu dan aktiviti pembelajaran yang berpusatkan pelajar lebih diberi keutamaan. Dapatan kajian ini selaras dengan kajian Norhaslin (2004) yang mendapati pendekatan pengajaran yang berpusatkan pelajar adalah pendekatan pengajaran yang memerlukan pelajar menjalankan aktiviti dan belajar secara aktif di dalam bilik darjah. Kajian ini juga menyokong dapatan kajian Zamri (2004) yang mendapati bahawa pendekatan komunikatif pelbagai

strategi belajar membantu pelajar menghadapi peperiksaan serta menguasai kemahiran bahasa. Dengan yang demikian, pelajar dapat memupuk nilai ekspresi sendiri yang kreatif dan melatih pelajar lebih bertanggungjawab dalam pembelajaran mereka.

Pendekatan komunikatif ini selaras dengan teori ahli linguistik fungsian yang mengkaji bahasa bukan semata-mata dari segi bentuknya tetapi bagaimana bahasa itu berubah-ubah sifatnya sewaktu digunakan dalam komunikasi. Pendekatan komunikatif ini juga selaras dengan teori konstruktivisme yang melibatkan pelajar secara aktif dalam proses pengajaran dan pembelajaran bagi membina kefahaman mereka tentang maklumat yang dipelajari. Ahli-ahli linguistik terapan seperti Richards dan Rogers (1991) berpendapat penglibatan pelajar secara aktif amat penting dalam pendekatan komunikatif. Melalui pendekatan ini, pengajaran bahasa memberi penekanan kepada kecekapan berbahasa daripada penguasaan struktur-struktur bahasa.

Kajian ini juga menyokong dapatan kajian Arniza (2001) di mana guru-guru di Sekolah Bestari di Negeri Sembilan cuba berubah daripada pengajaran berpusatkan guru kepada pengajaran berpusatkan pelajar. Dapatan kajian Betty (1997) pula mendapati pendekatan komunikatif dapat meningkatkan motivasi pelajar yang tidak fasih dalam bahasa Inggeris untuk bertutur dan membina situasi sosial dalam berkomunikasi. Oleh yang demikian, pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu melalui pendekatan komunikatif sesuai digunakan di IPTS untuk menggalakkan pelajar menguasai kecekapan berkomunikasi dan kecekapan berbahasa. Selaras dengan pendapat Asmah (1984) yang menyatakan pengajaran bahasa Melayu melalui pendekatan komunikatif sesuai digunakan dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu sebagai bahasa pertama, dalam semua peringkat bahasa untuk berkomunikasi dalam pelbagai bidang iktisas. Dengan perkataan lain, pendekatan komunikatif lebih sesuai untuk digunakan dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS.

Perkaedahan dalam Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS di Sarawak

Hasil kajian ini menunjukkan bahawa tenaga pengajar mempelbagaikan kaedah dengan menggunakan perkaedahan konvensional dan perkaedahan berpusatkan pelajar dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Dapatan ini menyokong pendapat Robiah (1999) yang menyatakan bahawa perkembangan program pendidikan tinggi di IPTS bermakna pelbagai bentuk atau teknik pengajaran perlu digunakan dalam proses pengajaran dan pembelajaran. Rashidi dan Abdul Razak (1995) berpendapat bahawa guru secara sedar atau tidak menggunakan lebih daripada satu kaedah yang dirancangnya.

Dapatan kajian ini selaras dengan dapatan kajian Norhaslin (2004) yang mendapati guru perlu mempelbagaikan kaedah pengajaran dan tidak hanya menggunakan kaedah yang paling mudah iaitu kuliah. Asmady dan Balakrishnan (2000) berpendapat bahawa tenaga pengajar perlu mempelbagaikan aspek pengajaran dan pembelajaran untuk mencapai objektif pengajaran dan pembelajaran. Malahan menurut Rahil, Habibah dan Kamariah (1997), tidak terdapat satu kaedah yang lebih baik daripada kaedah yang lain kerana setiap kaedah yang dipilih harus sesuai dengan pelajar, isi pelajaran dan objektif pengajaran. Dapatan kajian ini selari dengan kajian Eow Boon Hin (1999) yang mendapati bahawa kaedah perbincangan dalam kumpulan lebih berkesan daripada kaedah syarahan. Dapatan kajian ini juga menyokong kajian pendapat Slavin (1995) dan Lindquist (1997) yang mengetengahkan kepentingan kaedah pengajaran dan pembelajaran kooperatif atau secara berkumpulan sesuai dengan keperluan pelajar menjalinkan komunikasi yang luas dalam kalangan mereka.

Dapatan kajian ini juga turut menyokong kajian Juriah (2000) yang menunjukkan bahawa dari segi amalannya didapati sebahagian besar daripada tenaga pengajar bahasa Melayu di IPTS suka menggunakan kaedah perbincangan, tutorial dan kuliah. Kajian ini juga selaras dengan dapatan kajian Zamri dan Mohamed Amin (2003) yang mendapati

bahawa kaedah pemerhatian, temu bual, analisis dokumen serta pembelajaran atas talian membantu kecemerlangan pelajar. Kajian Arniza (2001) pula mendapati aktiviti yang kerap dilaksanakan oleh guru bestari ialah soal jawab dan perbincangan manakala aktiviti lawatan sambil belajar jarang atau hampir tidak pernah dilaksanakan. Begitu juga dengan kaedah pengajaran bahasa melalui makmal bahasa sangat jarang digunakan dalam pengajaran bahasa Melayu. Dengan perkataan lain, pensyarah IPTS perlu mempelbagaikan kaedah pengajaran dan pembelajaran mereka agar sesi pengajaran dan pembelajaran menjadi lebih menarik dan tidak berpusatkan seratus peratus kepada pensyarah sahaja.

Sukatan Pelajaran dalam Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS di Sarawak

Secara keseluruhan pelajar bersetuju bahawa tenaga pengajar menggunakan sukatan pelajaran yang disediakan oleh LAN untuk mengajar bahasa Melayu. Mereka juga setuju dan sangat setuju bahawa sukatan pelajaran yang digunakan oleh pensyarah dapat mencapai matlamatnya bagi membolehkan pelajar menguasai kecekapan berbahasa. Pelajar juga bersetuju bahawa isi kandungan sukatan pelajaran ini sesuai dan terdapat kesepaduan tajuk di dalam sukatan pelajaran ini. Seterusnya mereka juga bersetuju bahawa pengetahuan, penguasaan kemahiran dan penerimaan pengajar terhadap sukatan pelajaran ini adalah baik. Dapatan kajian ini menyokong kajian Cha Kim Shim (1998) yang mendapati guru pelatih di Maktab Perguruan Batu Lintang, Sarawak mampu memahami objektif sukatan yang terdapat dalam kurikulum Kemahiran Hidup. Kajian Lim Yoke Lan (1998) pula mendapati sebahagian besar subjek kajian memperlihatkan reaksi yang positif terhadap program membaca pantas bahasa Cina dalam kalangan guru pelatih Maktab Perguruan Seri Kota, Kuala Lumpur.

Dapatan kajian ini turut menyokong kajian Juriah et. al (2002) yang menunjukkan bahawa sebahagian besar daripada tenaga pengajar di IPTS yang dikaji menggunakan sukatan pelajaran bahasa kebangsaan/bahasa Melayu

yang disediakan oleh LAN. Melalui pengajaran bahasa ini, lepasan IPTS diharapkan mampu menyampaikan bidang kemahiran yang dipelajarinya kepada orang lain dengan menggunakan bahasa secara lebih berkesan. Strevens (1978) berpendapat bahawa sukatan pelajaran adalah elemen utama dalam proses pengajaran dan pembelajaran bahasa supaya dapat diikuti oleh guru dan pelajarnya. Manakala dapatan kajian Juriah (2000) yang menunjukkan bahawa kandungan Sukatan Pelajaran Bahasa Melayu oleh LAN lebih banyak meliputi aspek pengetahuan daripada penggunaan bahasa. Oleh itu, tenaga pengajar perlu memastikan matlamat serta objektif pengajaran dan pembelajaran dapat dicapai.

Dapatan kajian ini juga menyokong kajian Norhaslin (2004) yang menunjukkan bahawa dalam mentafsir sukatan pelajaran ini, tenaga pengajar perlu lebih peka terhadap matlamat dan objektif pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Dengan ini juga, matlamat, objektif, isi kandungan dan tajuk pelajaran perlu selari dengan sukatan pelajaran bahasa Melayu. Item-item yang terkandung dalam sukatan pelajaran bahasa Melayu di IPTS juga perlu mengandungi unsur-unsur bahasa yang membolehkan pelajar mampu menguasai bahasa Melayu dan berkomunikasi dengan baik apabila mereka menjejaki alam kerjaya kelak. Dengan perkataan lain, Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan

Bahan dalam Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS di Sarawak

Secara keseluruhannya, kajian menunjukkan tenaga pengajar agak kerap menggunakan bahan pengajaran konvensional dan teknologi terkini dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Ini menunjukkan tenaga pengajar lebih kerap menggunakan bahan pengajaran konvensional berbanding bahan pengajaran berbentuk elektronik. Tenaga pengajar di IPTS sepatutnya mengaplikasikan penggunaan bahan pengajaran pengajaran yang pelbagai. Dapatan kajian ini menyokong dapatan kajian Juriah et. al (2002) mendapati bahawa alat dan bahan bantu mengajar bahasa Melayu di IPTS mencukupi. Kajian Juriah et. al (1999) menunjukkan bahawa pakar bidang,

tenaga pengajar dan pelajar berpendapat bahan-bahan bantu mengajar yang terbaik untuk digunakan dalam pengajaran bahasa Melayu di IPTS ialah bahan bercetak, televisyen, video, komputer atau bahan multimedia, kaset atau CD serta radio. Strevens (1978) pula menyatakan bahawa dalam proses pengajaran dan pembelajaran bahasa, pelajar dan guru perlu disediakan dengan pelbagai kemudahan pemilihan bahan.

Ryder dan Hughes (1997) mendapati penggunaan multimedia seperti internet dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu mampu meningkatkan keberkesanan pengajaran guru. Dapatan kajian ini juga menyokong dapatan kajian Mohamed Amin, Zamri dan Mohd Isa (2004) dan Mohd. Arif, Paridon dan Rosnani (2007) yang mendapati pelajar berasa seronok belajar menggunakan teknologi multimedia terkini seperti belajar atas talian dan penggunaan ICT dapat memudahkan proses pembelajaran yang mudah diubah suai, menarik minat pelajar dan pembelajaran interaktif.

Dapatan kajian Juriah (2000) menegaskan bahawa bahan pengajaran merupakan bahagian yang penting dalam sesuatu perkaedahan pengajaran dan berkait rapat dengan kurikulum bahasa. Manakala kajian Isahak (2002) mendapati buku dan bahan rujukan bahasa Melayu dalam pelbagai bidang dan kursus-kursus profesional di IPT belum mencukupi, bahkan tidak ada dalam sesetengah bidang. Ini bermakna tenaga pengajar di IPTS di negeri Sarawak khususnya perlu mempelbagaikan bahan pengajaran mereka supaya sesi pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu lebih menarik dan tidak membosankan pelajar.

Penilaian dalam Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu di IPTS di Sarawak

Hasil kajian ini menunjukkan tenaga pengajar kerap menggunakan penilaian formatif dan sumatif dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu. Tenaga pengajar kerap dan sangat kerap menggunakan penilaian sumatif iaitu peperiksaan akhir dan penilaian formatif iaitu kerja kursus, ujian bertulis, pembentangan

tugasan, dan kuiz. Sebaliknya tenaga pengajar tidak kerap dan tidak pernah menggunakan penilaian menyemak sendiri rakaman kaset/video, memerhati dan menilai komunikasi dalam situasi penggunaan bahasa sebenar di luar bilik darjah. Dapatan kajian ini menyokong kajian Juriah et. al (1999) yang menunjukkan bahawa pakar bidang, tenaga pengajar dan pelajar bersetuju bahawa penilaian yang sesuai digunakan di IPTS adalah dalam bentuk formatif, sumatif dan kerja kursus. Kajian Norhaslin (2004) mendapati dari segi amalan, tiga daripada lima bentuk penilaian yang kerap digunakan dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu ialah penilaian secara formatif, sumatif dan penilaian melalui tugasan bertulis. Sebaliknya, penilaian sendiri dan memerhati penggunaan bahasa dalam situasi sebenar tidak kerap dan tidak pernah dijalankan. Kajian Abdul Razak dan Khalid (2000) pula mendapati tenaga pengajar menilai pencapaian pelajar dengan melalui penggredan markah tugasan dan kuiz tanpa berat sebelah merupakan penilaian yang berkesan.

Dapatan kajian ini juga menyokong kajian Rashidi dan Abdul Razak (1995) yang mendapati pemerolehan pengetahuan dan kemahiran oleh pelajar sangat bergantung kepada kecekapan guru melaksanakan pengajaran termasuk mengamalkan teknik-teknik penilaian yang betul dan berkesan. Manakala Strevens (1978) berpendapat bahawa perubahan dalam penilaian pengajaran boleh dibuat dengan tujuan untuk memperbaiki pembelajaran tersebut. Kajian Robiah (1999) pula mendapati corak penilaian untuk subjek yang diajar di IPT perlu merangkumi pelbagai jenis penilaian. Penilaian yang digunakan perlu memenuhi perbezaan individu pelajar serta menggalakkan perkembangan potensi dan keupayaan dalam kalangan pelajar. Dengan perkataan lain, aspek penilaian yang digunakan pensyarah IPTS tidak hanya tertumpu kepada penilaian berbentuk peperiksaan, tugasan individu dan berkumpulan atau kuiz, tetapi juga menggunakan penilaian secara atas talian (e-bincang, e-forum), penilaian dalam bentuk aktiviti bahasa (syarahan, debat, pidato) dan sebagainya. Penumpuan kepada penilaian yang biasa diamalkan oleh pensyarah tidak banyak membantu meningkatkan kemahiran dan kecekapan komunikasi bahasa Melayu

pelajar di IPTS di negeri Sarawak khususnya dan di Malaysia amnya. Oleh itu, bentuk penilaian perlu dipelbagaikan agar kemahiran bahasa Melayu pelajar IPTS mencapai standard yang ditetapkan.

Implikasi dapatan kajian

Kajian tentang pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS di negeri Sarawak belum pernah dijalankan. Dapatan kajian ini memberi implikasi terhadap peranan dan tanggungjawab beberapa pihak untuk memastikan pendidikan di IPTS berkualiti di samping mampu memartabatkan bahasa Melayu sebagai bahasa ilmu yang bertaraf dunia. Oleh yang demikian, pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS perlu dilaksanakan oleh tenaga pengajar secara bersungguh-sungguh demi mencapai matlamat yang diharapkan. Melalui kajian ini dapat dirumuskan bahawa:

1. Mutu pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS masih belum mencapai standard yang membanggakan.
2. Tenaga pengajar kerap menggunakan pendekatan komunikatif, deduktif, induktif dan eklektif dalam pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu, tetapi kurang berpusatkan pelajar.
3. Tenaga pengajar perlu lebih kerap melibatkan pelajar secara aktif dalam aktiviti pengajaran dan pembelajaran, iaitu berpusatkan pelajar dan bukan berpusatkan tenaga pengajar secara mutlak.
4. LAN (kini MQA) sebagai badan yang bertanggungjawab mengawal selia pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS agar melaksanakan pendekatan yang mengutamakan aktiviti berpusatkan pelajar.
5. Jurang keperluan pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS di negeri Sarawak perlu dirapatkan.
6. Pihak IPTS perlu membentuk strategi pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu yang lebih berkesan dari segi pendekatan, perkaedahan, sukatan pelajaran, bahan dan penilaian pengajaran bahasa Melayu.
7. Pihak IPTS perlu menyediakan kemudahan bahan pengajaran yang lebih berkualiti dan

terkini untuk pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu selaras dengan perkembangan teknologi pendidikan masa kini.

8. Tenaga pengajar bahasa Melayu di IPTS perlu lebih kreatif dan inovatif dalam melaksanakan pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS bagi menarik minat pelajar tempatan menguasai kemahiran berbahasa Melayu dengan cemerlang.

Kesimpulan

Kajian pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS di negeri Sarawak merupakan sesuatu yang baru. Penemuan dalam kajian ini sedikit sebanyak membantu pengkaji bahasa untuk mengkaji daripada pelbagai aspek berkaitan pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS di Malaysia khususnya. Hanya melalui ini sahaja, hasrat kita untuk menatarkan dan memantapkan penggunaan bahasa Melayu sebagai bahasa pengantar dan bahasa ilmu dalam kursus-kursus terpilih

di IPTS dapat ditingkatkan.

Kesimpulannya, kursus Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan (A) LAN 1001 untuk pelajar-pelajar warganegara Malaysia yang belajar di IPTS perlu disemak semula. Dengan kedudukan bahasa Melayu yang semakin dipinggirkan di IPTA, maka keadaan yang sama mungkin akan berlaku kepada kursus Sukatan Pelajaran Bahasa Kebangsaan di IPTS. Sekiranya tidak dipantau oleh pihak berkaitan, mungkin pada suatu hari nanti tidak ramai pelajar tempatan yang mengambil kursus ini. Justeru, usaha memantapkan kursus ini perlu dilakukan dari semasa ke semasa seperti merombak kursus ini tiga tahun sekali, membuat pemantauan berkala oleh Kementerian Pengajian Tinggi, pihak LAN/MQA, dan lain-lain lagi. Selain itu, tenaga pengajar yang mengajar kursus ini juga perlu ditingkatkan kemahiran bahasa dan ilmu pedagogi mereka agar aktiviti pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu menjadi lebih menarik, menyorokkan dan mencapai matlamat dan objektif kursus ini diajar pada pelajar warganegara Malaysia.

Rujukan

Ab. Rahman Ab. Rashid, & Yap Kim Fat. (1999). Bahasa Kebangsaan. Petaling Jaya: Addison Wesley Longman Malaysia Sdn. Bhd.

Abdul Rahim Abd. Rashid. (2000). Wawasan dan Agenda Pendidikan. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors Sdn. Bhd.

Abdul Razak Habib, & Khalid Abdullah. (2000). Peningkatan pencapaian akademik pelajar: Pengajaran pensyarah yang berkesan daripada perspektif pelajar Fakulti Pendidikan. Prosiding Kolokium Pendidikan Ke-7 Pendidikan Guru Alaf Baru, hlm. 41-57.

Alias Baba. (1999). Statistik penyelidikan dalam pendidikan dan sains sosial. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.

Arniza Mokhtar, (2001). Pelaksanaan strategi pengajaran bahasa Melayu sekolah bestari di Negeri Sembilan. Tesis Sarjana Pendidikan. Universiti Kebangsaan Malaysia.

Asmah Hj. Omar. (1984). Kaedah pengajaran bahasa. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.

Asmady Idris, & Balakrishnan Parasuraman. (2000). Peranan seorang tenaga akademik dan kaedah

pengajaran-pembelajaran di institusi pengajian tinggi. Prosiding Strategising Teaching and in the 21 st Century. Vol.3, hlm. 1117-1135.

Balan, J. (1990). Private universities within the Argentine higher educational system, trends and prospects. Higher Educational Policy 3(2): 13-7.

Betty Sailun. (1997). The design of communicative skills for the first year student of English Department in Islamic University of Riau, Pekan Baru. Tesis Sarjana Pendidikan. Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.

Cha Kim Shin. (1998). Persepsi guru pelatih terhadap kesesuaian kurikulum Kemahiran Hidup di Maktab Perguruan Batu Lintang, Kuching, Sarawak Latihan Ilmiah. Universiti Teknologi Malaysia, Skudai, Johor.

Eow Boon Hin. (1999). Persepsi terhadap keberkesanan kaedah perbincangan dalam kumpulan bagi pengajaran pendidikan Moral di Maktab Perguruan. Kertas Projek Sarjana Pendidikan. Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.

Hafizah Latif, Nor Fariza, & Rozmel Abdul Latif. (2001). Cabaran dalam memenuhi kepelbagaian keperluan bahasa Inggeris untuk tujuan kerjaya: Satu tinjauan awal pendidikan jarak jauh UKM. Prosiding Seminar Pendidikan Kebangsaan Kepelbagaian Pelajar 2000, hlm. 278-291.

Healey, J.F., Babbie, E., & Halley, F. (1997). Exploring

- social issues: Using SPSS for Windows. California: Pine Forge Press.
- Husin Sarif. (1999). Persepsi pelajar terhadap penggunaan pendekatan komunikatif dalam pengajaran bahasa Melayu. Kertas Projek Sarjana Pendidikan: Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Isahak Haron. (1999). Penggunaan dan penguasaan bahasa Melayu dalam pendidikan tinggi di Malaysia: Cabaran dalam alaf baru. *Dewan Bahasa* 43(9):789-812.
- Isahak Haron. (2002). Analisis penggunaan bahasa Melayu di institusi pendidikan di Malaysia. *Dewan Bahasa* 2(1): 56-63.
- Jabatan Pendidikan Swasta. (1998). Promosi eksport sektor pendidikan. Kementerian Pendidikan. Kuala Lumpur: Jabatan Swasta, Kementerian Pendidikan Malaysia.
- James, E., & Benjamin, G. (1988). *Public policy and private education in Japan*. London: McMillan.
- Juriah Long, Raja Fauzi Musa, Zarin Ismail, Khalid Abdullah, & Puteh Mohamed. (1999). Pendidikan bahasa Melayu di IPTS: Satu kajian analisis keperluan. Laporan Akhir Penyelidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Juriah Long. (2000). Menstrategi pengajaran bahasa Melayu di institusi pendidikan tinggi swasta dalam abad ke-21 bagi menentukan dasar pendidikan negara. *Prosiding Strategising and learning in the 21st Century*. Vol. 2, hlm. 450-467.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (1996). Undang-undang Malaysia: Akta Institusi Pendidikan Swasta 1996 (Akta 555). Kuala Lumpur: Percetakan Nasional.
- Kerlinger, F. N. (1986). *Foundation of behavioral research*. New York: Harcourt Brace Collage Publisher.
- Khalijah Mohd Salleh. (1999). Kursus-kursus pelengkap program sains pra-siswazah. *Prosiding Seminar Kebangsaan Isu-isu Pendidikan Negara*. Jld. 1, hlm. 51-59.
- Lembaga Akreditasi Negara. (1998). Sukatan pelajaran bahasa kebangsaan dan mata pelajaran wajib institusi pengajian tinggi swasta. Petaling Jaya: Lembaga Akreditasi Negara.
- Lim Yoke Lan. (1998). Pelaksanaan program Baca Pantas Bahasa Cina di kalangan guru pelatih Maktab Perguruan Seri Kota. Tesis Sarjana Pendidikan. Universiti Malaya.
- Lindquist, T.M. (1997). An experimental test of cooperative learning with faculty member as subjects. *Journal of Education for Business* 72(3): 157-164.
- Marsis Muhamad Nasir. (1998). Permasalahan pembelajaran bahasa Melayu di institusi pendidikan. *Dewan Bahasa* 42(3): 223-232.
- Mazlin Mohamad. (2002). An evaluation of the English Language Syllabus of Malaysia Frabce Institute (MFI). Tesis Sarjana Pendidikan. Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Mohamaed Amin Embi, Zamri Mahamod & Mohd. Isa Hamzah. (2004). Development of a self-access online learning-to-learn model for Malaysian Secondary School. Final Research Report IRPA 07-02-02-0054. Fakulti Pendidikan Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Mohd. Arif Ismail, Paridon Sahid, & Rosnaini Mahmud. (2007). Integrasi ICT dalam pengajaran dan pembelajaran: Isu dan cabaran ke arah pendidikan bertaraf dunia. *Prosiding Seminar Kebangsaan Isu-isu Pendidikan Negara Ketig*, (2007), hlm. 227-232.
- Mohd. Majid Konting. (2005). Kaedah penyelidikan pendidikan. Edisi Kelima. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.
- Nik Mohd Rahimi Nik Yusoff. (2005). Kemahiran mendengar bahasa Arab: Satu kajian di sekolah kebangsaan menengah kerajaan negeri. Tesis Dr. Fal. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Norhaslin Mohd. Adnan. (2004). Pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di IPTS di negeri Melaka. Kertas Projek Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Nik Safiah Karim. (1995). Bahasa Melayu tinggi: Teori dan penerapan. Kuala Lumpur: Nurin Enterprise.
- Oliva, P.F. (2005). *Developing the curriculum*. 6th Edition. United States of Amerika: Pearson Education, Inc.
- Patrinis, H. A. (1990). The privatitisation of higher education in Columbia, effect on quality and equity. *Higher Educational* 20(2): 161-173.
- Rahil Mahyuddin, Habibah Elias, & Kamariah Abu Bakar. (1997). *Pedagogi 2: Pelaksanaan pengajaran*. Petaling Jaya: Longman Malaysia Sdn. Bhd.
- Robiah Sidin. (1994). Pendidikan di Malaysia: Cabaran untuk masa depan. Petaling Jaya: Fajar Bakti.
- Robiah Sidin. (1999). Perkembangan pendidikan tinggi dan isu-isu pengajaran dan pembelajaran. *Prosiding Seminar Kebangsaan Isu-isu Pendidikan Negara*. Jld. 1, hlm. 66-75.
- Rozita Ibrahim, & Ahmad Zamri Mansor. (2000). Pengajaran kursus kepimpinan dan konteks pendidikan umum. *Prosiding Strategising Teaching and Learning in the 21 st Century*. Vol. 2, hlm. 532-545.
- Ryder, R., & Hughes, T. (1997). *Internet for educators*. London: Prentice Hall.

- Slavin, R.E. 1995. Cooperative learning. 2nd Ed. Massachusetts: Allyn & Bacon.
- Stevens, P. (1978). New orientations in the teaching of English. Oxford: Oxford University Press.
- Stufflebeam, D. L. (1988). Systematic evaluation a self-instructional guide to the theory and practice. Boston: Kluwer Nijhoff.
- Sulaiman Ngah Razali. (1997). Pedagogi, teori dan praktik. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.
- Warnoh Katiman. (1996). Kajian penggunaan bahasa Melayu di IPTS: Satu analisis dasar dan perundangan. Seminar Pemantauan Pelaksanaan IPTS. Subang Jaya, Selangor, 14-15 November.
- Wiersma, W. (2000). Research methods in education: An introduction. Boston: Allyn & Bacon.
- Zamri Mahamod, & Mohamed Amin Embi. (2003). Strategi pembelajaran bahasa untuk menguasai kemahiran mendengar dan bertutur. Jurnal Vir TEC, 3(2): 55-76.
- Zamri Mahamod. (2004). Strategi pembelajaran bahasa Melayu dalam kalangan pelajar Melayu sekolah menengah. Tesis Dr. Fal. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.

Correspondence Author : Zamri Mahamod
d-zam@ukm.my